

Mapa z 1935 roku. Źródło: <http://mapy.amzp.pl>

z „czarnego Górnego Śląska” i zamieszkał z rodziną w Długomiłowicach. Jego żona Klara zmarła w 1943 roku, a dwóch synów (jeden był lekarzem) poległo w trakcie II wojny światowej. On sam zmarł w 1947 roku. W Długomiłowicach pozostała jego niepełnosprawna umysłowo córka Charlotta.

Z zawieruchy wojennej pałac wyszedł bez większego szwanku, a jego wnętrza po zakończeniu działań wojennych były wykorzystywane m.in. na potrzeby miejscowej parafii, gdyż kościół został uszkodzony w działaniach wojennych roku 1945. Sama Charlotta zamieszkała po wojnie w jednym z zabudowań gospodarczych przy pałacu. Żyjąc w cieniu swego

spadku po rodzicach, który został znacjonalizowany, zmarła w 1971 r. w Długomiłowicach. Sam pałac popadał w ruinę, aż w końcu został rozebrany w celu pozyskania materiału budowlanego. Po pałacu dziś pozostały jedynie fragmenty schodów wiodących do pałacu, które znajdują się na jednej z prywatnych posesji, na które podzielono tereny pałacowe (część posiada gmina, a część ma do dziś nieuregulowaną własność).

Mniejszy sąsiad

Tuż obok Długomiłowic odnajdujemy urokliwe Naczysławki. Dzieje majątku ziemskiego Naczysławki przez stulecia często były ściśle związane z sąsiednimi

majątkami – bądź to Długomiłowicami, bądź to Gierałtowicami, lub oboma na raz. Miejscowość z sąsiadami często łączyła osoba właściciela.

W roku 1719 za 12.100 talarów dobra te nabył Franz Josef von Schulzendorf, który piastował funkcję Obersteuerinnehmer (naczelnym poborca podatkowy). Po zajęciu Śląska przez Prusy, odsprzedał te dobra sąsiadowi – późniejszemu staroście kozielskiemu Heinrichowi Gotthardowi von Neefe und Obischau z Długomiłowic. Na kolejne ponad 100 lat losy Naczysławek ściśle wiążą się z losami Długomiłowic. Kolejnym właścicielem jest generał von Pirch, następnie Albert Harasowski, a później Anton Himml z Dłu-

gomiłowic. Umiera on w roku 1865. Długomiłowice dziedziczy syn Eduard (zmarł w 1887), zaś Naczysławki córka Wally (1848-1892). Wally wyszła za mąż za kapitana Otto Wentzla (1838-1898) starszego ziemskiego i deputowanego do śląskiego landtagu prowincjonalnego (syna doktora Augusta Wentzla). Otto zarządzał majątkiem w imieniu żony. Ich córka Elisabeth Wentzel, wyszła za mąż za właściciela Długomiłowic Gustawa Schön Juniora. Mąż umiera w 1894 r., a ojciec w 1898 r. i wtedy Elisabeth łączy majątki Długomiłowice, Krzanowice i Naczysławki w jednym ręku. Jej drugim mężem zostaje Rudolf Engel (1867-1933), który zarządzał wcześniej majątkiem Naczysławki. W roku 1930 jako właściciel majątku wymieniany jest ich syn, również Rudolf (ur. 1901 r.), który był właścicielem majątku i dworku do 1945 roku.

Cieężko określić okres, w którym powstał dworek w Naczysławkach. Prawdopodobnie dopiero w połowie XIX wieku, staraniem rodziny Himml (wcześniej bowiem nie był wzmiankowany). Dwukondygnacyjna, usytuowana w parku, rezydencja założona na rzucie prostokąta z pewnością nie była imponująca. Wojnę budynek przetrwał z niewielkimi uszkodzeniami. Dopiero czasy powojenne to jego powolna degradacja i rozbiórka. Dziś po dworku możemy znaleźć jedynie ślady fundamentów w dawnym przy-pałacowym parku, który jest własnością gminy. W otoczeniu pozostało jeszcze kilka budynków należących do dawnego majątku. Jedyną wizualną pamiątką, jest

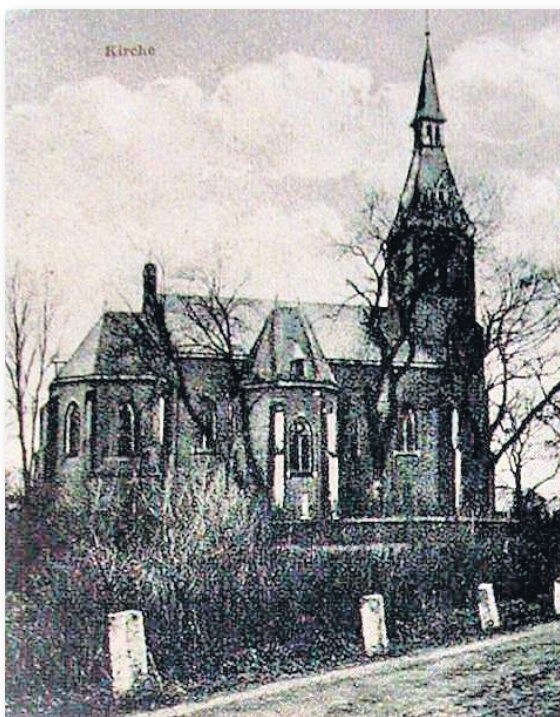
kartka pocztowa, na której można znaleźć wizerunek dworku.

Niewielka miejscowość z bogatą historią

Jadąc dalej drogą powiatową dojedziemy do Gierałtowic. Pierwszą pisemną wzmiankę o Gierałtowicach odnaleźć można w roku 1340. Przez stulecia ten bogaty w dobrej jakości gleby majątek ziemski był własnością wielu rodów szlacheckich – Gierałtowskich, Kobelickich, Suchowskich, Roschowskich. W 1544 roku Matthias Dobschütz von Chorulla sprzedaje Gierałtowice za 1600 węgierskich złotych guldenów Hauptmannowi Koźla i Sławęcic Hansowi Przedbor von Paniow (prawdopodobnie od jego nazwiska wzięła nazwę miejscowość Przedborowice). Później właścicielami byli Schweinochowice i Pelkowie (ci sami co w Długomiłowicach) czy w końcu Larischowie.

W roku 1783 jako właściciel Gierałtowic wymieniany jest generał Gerhard Alexander Freiherr von Saß (1718-1790), komendant Twierdzy Koźle i założyciel „miasteczka” Borzysławice. Był on mężem Eleonory Benigny von Larisch z Gierałtowic. Gierałtowice zamieszkiwało wówczas 244 mieszkańców, istniał tu kościół z plebanią, szkoła katolicka i wiatrak.

Na przełomie XVIII i XIX wieku (do 1816 r.) właścicielem Gierałtowic był Carl Reinhold von Folgersberg (20.12.1774-11.02.1816), żonaty z Henriette von Lange, którego nagrobek znaleźć można w lapidarium przy gierałtowskiemu kościele. W roku 1830 i 1845 jako właściciel majątków Gierałtowice

Kartka Długomiłowice

Źródło: www.dolny-slask.org.pl